

Ενδοετο αφιέρωμα, Εκπαίδευση

Ημερίδα για το μέλλον

της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης (ΕΠΑΘ)

Μιλούν οι:

Θεοδώρα Κόκλα, Γενική Γραμματέας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης

Γιώργος Κελεσιδης, Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την Ανατολική Μακεδονία-Θράκη

Κώστας Κατσιμίγας, Αντινομάρχης Ροδόπης

Τσετίν Μάντατζη, Βουλευτής ΠΑΣΟΚ Ξάνθης

Θάηλια Δραγώνα, Ειδική Γραμματέας Υπουργείου Παιδείας

Μουσταφά Κατραντζή, Πρόεδρος του Συλλόγου Επιστημόνων της Μειονότητας

Γιώργος Καμίνης, Συνήγορος του Πολίτη

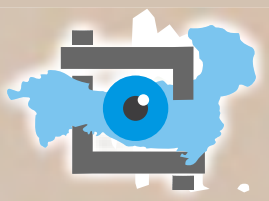
Αναστάσιος Μοιχοξίδης, Διευθυντής της ΕΠΑΘ

Νουρεδίν Κιγιτζή, Πρόεδρος Συλλόγου Δασκάλων Αποφοίτων της ΕΠΑΘ του νομού Ξάνθης

Μεχμέτ Ντερντιμάν, Πρόεδρος του Συλλόγου Δασκάλων Αποφοίτων της ΕΠΑΘ του νομού Ροδόπης και Έβρου

Γιώργος Τσάκαλης, Καθηγητής υπεύθυνος για το πρόγραμμα σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου

Αχμέτ Χατζηοσμάν, βουλευτής Ροδόπης

Τρίτη 29 Ιουνίου 2010

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ
της Θράκης

Επιμέλεια ένθετου αφιερώματος:
Τζένη Κατσαρή - Βαφειάδη

Ημερίδα για το μέλλον της ΕΠΑΘ

Ημερίδα για το μέλλον της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης (ΕΠΑΘ)

Μια ιδιαίτερα σημαντική ημερίδα και μια επίσης ιδιαίτερα επιτυχή κοινωνική διαβούλευση είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν το Σάββατο που μας πέρασε στη νομαρχία Ροδόπης όσοι παρέστησαν προκειμένου ν' ακούσουν τι σκέφτεται η Θράκη για το παρελθόν, το παρόν αλλά και το μέλλον της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης (ΕΠΑΘ). Η κατάρτηση, η διατήρηση και η αναβάθμιση της ΕΠΑΘ παραμένει εξάλλου ανοικτό ζήτημα για τη Θράκη, μακράς διάρκειας μάλλον, καθότι εδώ και δεκαπέντε το λιγότερο χρόνια έχει διατυπωθεί κατ' επανάληψη από παιδαγωγικούς και πολιτικούς φορείς, το αίτημα κυρίως αυτή να κλείσει, αφού στην συνείδηση της μειονότητας συνταυτίστηκε με πολιτικές εκπαιδευτικού και κοινωνικού ελέγχου της Χούντας, και στη συνείδηση των πολιτών ως ξεχωριστή και αποκομμένη εκπαιδευτική πραγματικότητα, με θύματα τους ίδιους τους αποφοίτους της, εκ των οποίων πολλοί τα τελευταία χρόνια επεχείρησαν και εξομοιώσεις και μεταπτυχιακές εξειδικεύσεις.

Στην ημερίδα του Σαββάτου οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να ακούσουν συνοδικά και εμπειριστατωμένα για τους στόχους της ίδρυσής της και τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της, τη μετεξέλιξή της στο χρόνο, από τον διευθυντή της και σημερινούς φοιτητές της, να ενημερωθούν για τα πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα που συνυφαίνονται με τον ιδιαίτερο τρόπο λειτουργίας της - αποκλεισμοί από το δημόσιο λόγω της μοναδικότητας του καθεστώτος τριετούς φοίτησης που αυτή διατηρεί- και να συγκροτήσουν προσωπική άποψη από τις θέσεις φορέων και πολιτών, οι οποίοι φρόντισαν σε αρκετές περιπτώσεις να αντιπαρατεθούν με σφοδρότητα.

Στο πρώτο της μέρος της ημερίδας, μεταξύ αυτών που παραβρέθηκαν, χαιρέτισαν και κατέθεσαν την επιστημονική τους εμπειρία και τις απόψεις τους, ήταν και οι ακόλουθοι, οι ομιλίες των οποίων παρατίθενται με τη σειρά που ακούστηκαν, με πρώτη αυτήν της οικοδέσποινας πολιτικού, της γενικής γραμματέως της ΠΑΜΘ, Θεοδώρας Κόκλα.

Στο βήμα η Γενική Γραμματέας κ. Θεοδώρα Κόκλα και στο πάνελ της ημερίδας ο κ. Μουσταφά Κατραντζή, πρόεδρος του Συλλόγου Επιστημόνων Μειονότητας, ο βουλευτής ΠΑΣΟΚ Ξάνθης κ. Τσέτιν Μάντατζη, η συντονίστρια της ημερίδας, δημοσιογράφος, κ. Μαρία Αμπατζή, η ειδική γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας κ. Θάλεια Δραγώνα, ο Συνήγορος του Πολίτη κ. Γιώργος Καμίνης, ο διευθυντής της ΕΠΑΘ κ. Αναστάσιος Μολλοχίδης και ο κ. Νουρεδίν Κιγιτζή, Πρόεδρος Συλλόγου Δασκάλων Αποφοίτων της ΕΠΑΘ του νομού Ξάνθης

**Θεοδώρα Κόκλα,
Γενική Γραμματέας της Περιφέρειας
Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης**
«Χαίρομαι που η κυβέρνηση έχει τη βούληση να ανοίξει αυτό το σημαντικό ζήτημα με τον πλέον επίσημο τρόπο προς τον συμμετοχικό διάλογο»

Η κ. Κόκλα, αφού καλωσόρισε όλους όσους συμμετείχαν στην ημερίδα, μεταξύ άλλων ανέφερε: «Είναι βέβαιο πως μια ασφαλή εκτίμηση της κατάστασης της παιδείας στη χώρα μας πρέπει απαραίτητα να προϋποθέτει μια σειρά από αντικειμενικές παραδοχές και διαπιστώσεις. Η παιδεία στη χώρα μας, αντιμετωπίζει στις τελευταίες δεκαετίες υπαρκτά προβλήματα. Μαζί με τα καθημερινά προβλήματα, αντιμετωπίζουμε και μια σύγχυση ταυτότητας και έναν αποπροσανατολισμό, λόγω κυρίως των συνεχών αλλαγών στη εκπαιδευτική πολιτική ανά κυβέρνηση. Πιστεύοντας στο όραμα για ένα δημόσιο, ποιοτικό και αποτελεσματικό σχολείο, με σύγχρονες υποδομές και χρήση νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς, σας διαβεβαιώ πως η εκπαίδευση παραμένει προτεραιότητα στον προϋπολογισμό της κυβέρνησης, παρά τη δύσκολη δημοσιονομική συγκυρία. Βασικός στόχος είναι η αναβάθμιση της εκπαίδευσης που προωθείται από το υπουργείο παιδείας, με το μοντέλο του νέου σχολείου, μια εντελώς καινοτόμα αντίληψη, για μια ποιοτική, ουσιαστική και σύγχρονη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με επίκεντρο τον ίδιο τον μαθητή.

Ο εκσυγχρονισμός της μειονοτικής εκπαίδευσης προτεραιότητα και προϋπόθεση για να οικοδομήσουμε ένα σταθερό μέλλον ίσων ευκαιριών για τα παιδιά της μειονότητας

Από τις προτεραιότητές μας, δεν είναι δυνατόν να εξαιρεθεί και η μειονοτική εκπαίδευση. Ο εκσυγχρονισμός των δομών και υποδομών της μειονοτικής εκπαίδευσης, με μια σειρά μέτρων και βελτιώσεων, αποτελεί προτεραιότητα αλλά και προϋπόθεση για να οικοδομήσουμε ένα σταθερό μέλλον ίσων ευκαιριών για τα παιδιά της μειονότητας. Η ελληνική πολιτεία, μέσω της υπουργού παιδείας Άννα Διαμαντοπούλου και των συνεργατών της

» **Πραγματοποιήθηκε με απόλυτη επιτυχία και καθολική συμμετοχή φορέων και πολιτών**

» **Διοργανώθηκε από το Υπουργείο Παιδείας, παρουσία της ειδικής γραμματέως Θάλειας Δραγώνα**

» **Ακούστηκαν όλες οι προτάσεις και οι απόψεις και αντιπαρατέθηκαν με σφοδρότητα οι εκπρόσωποι - υπερασπιστές φρουρού, εκατέρωθεν, των εθνικιστικών αποκλεισμών και της «εθνικής» καθαρότητας**

στο υπουργείο, έχει τη θέληση, την εμπειρία και όλα τα απαραίτητα εργαλεία, ώστε να υλοποιήσει αυτήν την νέα αντίληψη σε όλα τα επίπεδα και βαθμίδες της εκπαίδευσης. Ένα νέο σχολείο που θα περιλαμβάνει συνεχή επιμόρφωση και αξιολόγηση των εκπαιδευτικών το οποίο θα επενδύει στον άνθρωπο, στις γνώσεις και στη δημιουργικότητά του, στην ικανότητα για ανάπτυξη καινοτομίας, της μελλοντικής του απασχόλησης ανάλογα με τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντά του. Ένα σύστημα όμως που δεν θα επιτρέπει τη δημιουργία μαθητών δυο ταχυτήτων ανάλογα με την καταγωγή τους, την κοινωνική και γεωγραφική τους θέση, το φύλο και τη θρησκεία.

Να αναβαθμιστεί σύντομα η ποιότητα της εκπαίδευσης στους μαθητές των μειονοτικών σχολείων

Στο νέο μοντέλο που αγωνιζόμαστε, κυρίαρχη θέση έχει ο εκ-

παιδευτικός, που πρέπει πρώτος να αφομοιώσει τις αλλαγές και να τις μεταδώσει στον μαθητή. Όταν μιλάμε για εκπαιδευτικό στη μειονοτική εκπαίδευση δεν μπορεί παρά να μας απασχολεί το θέμα της ΕΠΑΘ. Χαίρομαι ιδιαίτερα που αυτή η κυβέρνηση έχει τη βούληση να φέρει αυτό το σημαντικό ζήτημα και να το ανοίξει σήμερα με τον πλέον επίσημο τρόπο προς τον συμμετοχικό διάλογο. Είναι αλήθεια πως το επίπεδο σπουδών της ΕΠΑΘ υστερεί σε σύγκριση με τους υπόλοιπους φορείς εκπαιδευτικών, περιορίζοντας τις εκπαιδευτικές δυνατότητες των αποφοίτων, τις επαγγελματικές τους επιλογές και τους ορίζοντές τους γενικά. Ήρθε η ώρα να μιλήσουμε για την ΕΠΑΘ, για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της, τους μελλοντικούς δασκάλους των μειονοτικών σχολείων αλλά και την προσαρμογή των σημερινών δασκάλων ώστε να συμμετέχουν χωρίς υστερήσεις στα νέα δεδομένα, έχοντας στο μυαλό μας ένα πράγμα, να αναβαθμιστεί σύντομα η ποιότητα της εκπαίδευσης στους μαθητές των μειονοτικών σχολείων. Όπως δεσμευθήκαμε να δημιουργήσουμε πριν λίγους μήνες, ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, που να λειτουργεί ως δύναμη ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής, που να συνδέεται με την κοινωνία και την παραγωγή και να παρέχει στους νέους μας όλες εκείνες τις δυνατότητες και ευκαιρίες ώστε να γίνουν πραγματικά ισότιμοι πολίτες της Ευρώπης και της παγκόσμιας κοινότητας. Με όλα αυτά θα ήθελα να ευχηθώ μια ώριμη και δημιουργική μέρα και καλό διάλογο».

**Γιώργος Κελεσιδής,
Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την Ανατολική Μακεδονία-Θράκη**
«Κοινός στόχος η παροχή υψηλής ποιότητας παιδείας για όλα τα παιδιά»

Ο κ. Κελεσιδής στην ομιλία του, μετέφερε το μήνυμα της υπουργού παιδείας Άννα Διαμαντοπούλου, λέγοντας: «Το όραμά μας, το σχέδιο της κυβέρνησης για την εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα είναι το νέο σχολείο, που θεμελιώνει στην παιδαγωγική αρχή πρώτα ο μαθητής. Επιλογή που αποτελεί τον πυρήνα του εκπαιδευτικού πολιτικού σχεδιασμού των αλλαγών, ώστε να οικοδομήσουμε το σχολείο του μέλλοντος. Το νέο σχολείο αφορά κάθε σχολείο της χώρας και κάθε μαθητή. Αφορά όλα τα παιδιά, χωρίς κοινωνικές, οικονομικές, μορφωτικές, θρησκευ-

Ημερίδα για το μέλλον της ΕΠΑΘ

τικές ή πολιτισμικές διακρίσεις ή ανισότητες. Για να υλοποιηθούν αυτές οι αλλαγές, πρωταγωνιστής στις μεταρρυθμίσεις είναι ο εκπαιδευτικός τον οποίον η πολιτεία εμπιστεύεται. Ο πρώτος νόμος του υπουργείου περιέγραψε και τοποθέτησε το προφίλ του εκπαιδευτικού στο νέο σχολείο. Έναν εκπαιδευτικό με υψηλά προσόντα παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας με συνεχή μόρφωση και στήριξη. Όλα αυτά ισχύουν και για τα μειονοτικά σχολεία, στα οποία άλλαξαν πολλά και έγιναν σημαντικά βήματα προόδου και αναβάθμισης. Όμως απαιτούνται νέες προσπάθειες και γοργά βήματα, ώστε η αναβάθμισή του να αποκτήσει ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά ως προς το αποτέλεσμα του εκπαιδευτικού έργου. Για να γίνει αυτό και οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στα μειονοτικά σχολεία πρέπει να έχουν υψηλού επιπέδου επιστημονικά και παιδαγωγικά προσόντα, συνεχή επιμόρφωση και να είναι ισότιμοι εκπαιδευτικοί απόφοιτοι πανεπιστημιακών σπουδών. Το ΠΑΣΟΚ διατύπωσε μια σειρά προτάσεων που συμβάλλουν στην παροχή ποιοτικής και αποτελεσματικής εκπαίδευσης και για την μειονότητα, για να έχουν ίσες ευκαιρίες με την πλειοψηφία της χώρας. Σήμερα

Θάλεια Δραγώνα, Ειδική Γραμματέας Υπουργείου Παιδείας «Υποχρέωσή μας να δούμε τις αλλαγές, που θα εξασφαλίσουν ισότιμη εκπαίδευση των δασκάλων όλης της χώρας»

Η κ. Δραγώνα, αφού ευχαρίστησε όλο το κοινό που είχε γεμίσει την αίθουσα της νομαρχίας, ανέφερε στη συνέχεια τα ακόλουθα: «Το θέμα της μειονοτικής εκπαίδευσης και της ΕΠΑΘ εκκρεμεί εδώ και πολύ καιρό να τεθεί σε ένα δημόσιο διάλογο. Αυτή η συζήτηση είχε αρχίσει όταν εγώ είχα θέσει αυτό το θέμα τον Φεβρουάριο και είχαμε συζητήσει το θέμα με τους συλλόγους της μειονότητας και βάλαμε τις πρώτες βάσεις. Σήμερα είναι σημαντική μέρα, γιατί είμαστε σε ανοιχτή διοργάνωση και μπορεί να μετέχει και να πει τη γνώμη του για το θέμα αυτό οποιοσδήποτε. Έτσι πρέπει να αναζωογονήσουμε την επικοινωνία της πολιτείας με την κοινωνία των πολιτών. Η σημερινή

ανέφερε και ο κ. Κελεσιδής. Μέσα από την αναβάθμιση της ποιότητας των σπουδών, θα προχωρήσουμε σε μια αναβαθμισμένη εκπαίδευση για τα παιδιά της μειονότητας και κατά συνέπεια καθόμαστε ως υπουργείο όλους τους εκπαιδευτικούς των μειονοτικών σχολείων για να βρούμε την καλύτερη δυνατή λύση για το μέλλον της ΕΠΑΘ. Θα ήθελα να συγκεντρωθούμε στις γνώμες σας γύρω από την ΕΠΑΘ, το πώς βλέπετε το μέλλον της ΕΠΑΘ, τα θέματα της εξομοίωσης, το περιεχόμενο των σπουδών στην ΕΠΑΘ και τις παραμέτρους της φοιτητικής ζωής. Ευχαριστώ σε όλους σας».

Τσετίν Μάντατζη, Βουλευτής ΠΑΣΟΚ Ξάνθης «Προτείνω την κατάργηση της ΕΠΑΘ και τη δημιουργία παιδαγωγικού τμήματος πανεπιστημιακού επιπέδου τετραετούς φοίτησης»

«Στη Θράκη σήμερα λειτουργούν 190 μειονοτικά σχολεία. Δεν θεωρώ ότι το κύριο πρόβλημα είναι στους δασκάλους της ΕΠΑΘ, γιατί οι δάσκαλοι αυτοί αποτελούν τα κύμματα της στρατηγικής αποδυνάμωσης της εκπαίδευσης που λαμβάνουν τα παιδιά μας. Όπως γνωρίζουμε η ΕΠΑΘ αποτελεί ένα κατάλοιπο του παρελθόντος, καθώς ιδρύθηκε από τη Χούντα και είναι και το μοναδικό κατάλοιπο της Χούντας. Παρόλες τις εξελίξεις στην εκπαίδευση, γενικώς η ΕΠΑΘ παρέμεινε πεισματικά στάσιμη με δομές και στόχους που δεν αντιστοιχούν στις σημερινές ανάγκες της μειονοτικής εκπαίδευσης. Όλοι ξέρουμε ότι εδώ και δεκαετίες η πορεία της μειονοτικής εκπαίδευσης συνέχεια εξαρτιόταν από την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ δεν έγιναν αποδεκτοί από τις τοπικές κοινωνίες της μειονότητας

Μετά τη συνθήκη της Λωζάνης, το 1923 δίνεται η δυνατότητα στη μειονότητα να ιδρύσει δικά της σχολεία για την εκπαίδευση της μειονότητας. Μέχρι το 1950 η εκπαίδευση στα μειονοτικά σχολεία γινόταν είτε από αποφοίτους των Ιεροσπουδαστηρίων, είτε από θρησκευτικούς λειτουργούς. Οι δάσκαλοι δεν ήταν ειδικευμένοι και δίδασκαν κυρίως το Κοράνι. Μετά το υλοποιητικό πρωτόκολλο του 1951, παιδιά από την μειονότητα άρχισαν να σπουδάζουν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Τουρκίας και με την ολοκλήρωση των σπουδών τους, περίπου το 1960 άρχισαν να διδάσκουν στα μειονοτικά σχολεία. Συνολικά είχαν αποφοιτήσει 300 άτομα και περίπου μόνο 120 μπόρεσαν να επιδοθούν στα καθήκοντά τους. Η τοποθέτησή τους στα σχολεία γινόταν κατόπιν υπογραφής σύμβασης έργου ορισμένου χρόνου με τη σχολική εφορεία. Στα τέλη του 60 λόγω δξυνσης των σχέσεων των δυο χωρών με τη Χούντα, αλλά και μετά με το 74, αυτοί οι δάσκαλοι άρχισαν να στοχοποιούνται. Κατηγορήθηκαν ότι αποτελούσαν το δούρειο ίππο της Τουρκίας με αποτέλεσμα πολλοί δάσκαλοι να υποστούν

Μεχμέτ Ντερντιμάν, Πρόεδρος του Συλλόγου Δασκάλων Αποφοίτων της ΕΠΑΘ του νομού Ροδόπης και Έβρου, ο βουλευτής ΠΑΣΟΚ Ροδόπης Αχμέτ Χατζησομάν, ο Σαμί Καραμπουγιούκογλου, δημοσιογράφος, συντονιστής της εκδήλωσης, ο Κωστής Παπαϊωάννου, Πρόεδρος της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ο Γιώργος Τσάκαλος, Καθηγητής υπεύθυνος για το πρόγραμμα σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και η Παρασκευή Κουφάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

καλούμε παιδαγωγικά, ακαδημαϊκά, πολιτικά, διοικητικά στελέχη που έχουν βαθιά γνώση του εκπαιδευτικού συστήματος και των προβλημάτων της μειονότητας, ώστε να ξεκινήσει μια περίοδος διαβούλευσης για το μέλλον της εκπαίδευσης και κατάρτισης των δασκάλων των μειονοτικών σχολείων, για το μέλλον της ΕΠΑΘ. Ελπίζω να έχουμε θετικές και συγκεκριμένες προτάσεις που υπηρετούν τον κοινό στόχο, που είναι η παροχή υψηλής ποιότητας παιδείας για όλα τα παιδιά».

Κώστας Κατσιμίγας, Αντινομάρχης Ροδόπης «Είναι χρέος της πολιτείας και της εκπαιδευτικής κοινότητας να ξεπεράσουν το παρελθόν και να συμφωνήσουν σε ένα πλάνο που προτάσσει τον μαθητή»

Ο κ. Κατσιμίγας, εκπροσωπώντας τον νομάρχη κ. Άρη Γιαννακίδη, μεταξύ άλλων ανέφερε:

«Η Νομαρχία της Ροδόπης με την θεσμική της ιδιότητα εκφράζει την ικανοποίησή της για την πραγματοποίηση αυτής της ημερίδας και συχαίρει το υπουργείο παιδείας για την πρωτοβουλία διοργάνωσής της.

Η παιδεία συγκροτεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο χτίζεται το κοινωνικό οικοδόμημα. Η ιστορία έχει αποδείξει ότι με την ανάπτυξη της παιδείας οι κοινωνίες και έχουν διατηρήσει τις ταυτότητές τους για αιώνες, αλλά και κατάφεραν να πετύχουν πολύ σημαντικούς στόχους. Η εκπαίδευση στη Θράκη, αποτελεί το πρώτιστο στοιχείο για να πετύχουμε πρόοδο και ευημερία μέσα από όρους ισότιμης συμμετοχής στην ανάπτυξη. Η Νομαρχία Ροδόπης διαχρονικά πιστεύει σε αυτές τις αρχές και στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της στήριξε κάθε προσπάθεια δημιουργίας σύγχρονων εκπαιδευτικών υποδομών, επιτυγχάνοντας να είναι ένας από τους πρώτους νομούς στη χώρα που κατάρτισε τις διπλές βάρδιες στα σχολεία. Δεν είμαστε ικανοποιημένοι από την κτιριακή υποδομή των μειονοτικών σχολείων. Αλλά γνωρίζετε ότι η βούλησή μας προσκρούει στο θεσμικό σύστημα που η αυτοδιοίκηση ούτε μπορεί ούτε έχει τη δυνατότητα να ξεπεράσει.

Το θέμα αυτό των κτιριακών υποδομών όμως, είναι δευτερεύον θέμα μπροστά στο εκπαιδευτικό σύστημα και το ανθρώπινο δυναμικό που το συνθέτει. Τα προβλήματα, οι ανεπάρκειες, η σκοπιμότητα είναι γνωστά πράγματα σε όλους τους εμπλεκόμενους. Η Θράκη έπαψε εδώ και πολύ καιρό να είναι απαγορευμένη γη, και πρέπει να πάψει να είναι και άγνωστη γη. Είναι χρέος της πολιτείας και των εταίρων της εκπαιδευτικής κοινότητας να ξεπεράσουν το παρελθόν και να συμφωνήσουν σε ένα πλάνο που προτάσσει τον μαθητή και τις μαθησιακές του ανάγκες και προτεραιότητες. Ελπίζουμε και ευχόμαστε ότι η σημερινή ημερίδα, όπου ο κάθε ένας έχει την ευχέρεια αλλά και την υποχρέωση να καταθέσει τις απόψεις του, ότι θα αποτελέσει την αρχή για μια ριζικά βελτιωμένη εκπαίδευση της μειονότητας, καθιστώντας τις ιδιαιτερότητες του τόπου μας συγκριτικό πλεονέκτημα στη νέα γεωπολιτική πραγματικότητα της ευρύτερης περιοχής».

συνάντησή μας δεν έχει απαραίτητο στόχο να καταλήξει σε κάτι, αλλά να μαζέψει ψηφίδες τις οποίες κάποια στιγμή θα τις βάλουμε κοντά κοντά, ώστε να καταλήξουμε στο ποια θα είναι αυτή η καλύτερη εκδοχή για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών του τουρκόφωνου προγράμματος.

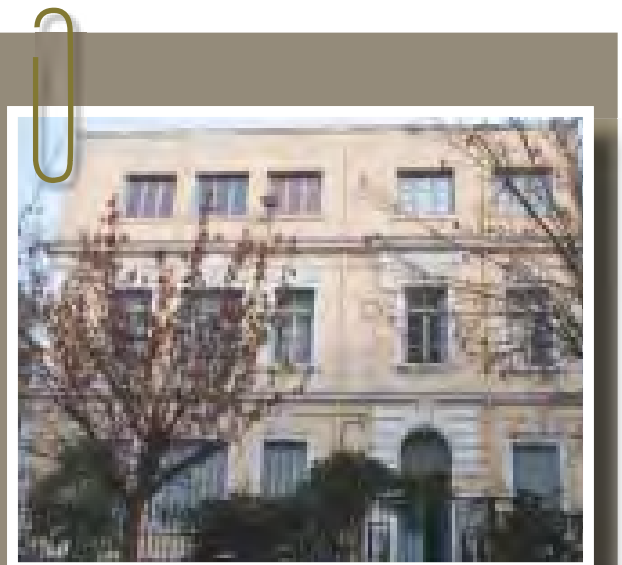
Η κυβέρνηση πιστεύει ότι η ανάπτυξη της μειονότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη συνολική ευημερία της περιοχής

Η σημερινή κυβέρνηση έχει σαφείς προεκλογικές δεσμεύσεις για την ισότητα και την ουσιαστική παρουσία της μειονότητας στο κοινωνικό γίνεσθαι και η ανάπτυξη του συνόλου της περιοχής αποτελεί προτεραιότητά μας. Η κυβέρνηση πιστεύει ότι η ανάπτυξη της μειονότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την συνολική ευημερία της περιοχής. Όταν κάτι είναι καλό για την μειονότητα, είναι καλό και για την πλειονότητα και για την περιοχή. Άρα πρέπει μαζί να βρούμε τι είναι αυτό που θα πάει την περιοχή, την εκπαίδευση μπροστά. Επίσης, η εγγύηση της απαραίτητης λειτουργίας των κανόνων της ισοπολιτείας, σε όλους τους πολίτες συνεχίζει να αποτελεί θέμα αρχής. Η δημοκρατία πάντα μαθαίνει και για αυτό το λόγο πρέπει να αναζητάμε κάθε μέρα καλύτερες λύσεις στα προβλήματά που καθορίζουν τη ζωή μας. Επιδιώκουμε να βελτιώσουμε το επίπεδο των δασκάλων των μειονοτικών σχολείων με στόχο να πετύχουμε την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης της μειονότητας.

Η ελληνική πολιτεία θεωρεί ότι οδηγούν στην ανισότητα οι κατώτεροι, σε σχέση με τους υπόλοιπους δασκάλους, δάσκαλοι

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μέσα στα χρόνια υπήρχε βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης στην ΕΠΑΘ. Η ελληνική πολιτεία θεωρεί ότι οδηγούν στην ανισότητα οι κατώτεροι, σε σχέση με τους υπόλοιπους δασκάλους, δάσκαλοι της ΕΠΑΘ, διότι τα παιδαγωγικά τμήματα εδώ και χρόνια δεν είναι πια ακαδημίες, αλλά πανεπιστημιακά τμήματα, τετραετή πανεπιστημιακά τμήματα, θεωρεί αυτήν την ανισότητα αρνητική ως προς την κοινωνικοποίηση των μελών της μειονότητας και την εσωτερική του ρόλου του ισότιμου πολίτη, την διαδικασία απομόνωσης κατά τις σπουδές σε ένα ιδιαίτερο ίδρυμα χωρίς επαφή, με τους δικούς του μόνον φοιτητές. Επίσης, αυτό που επαναλαμβάνεται χρόνια εδώ, που είναι τα αιτήματα των εκπαιδευτικών της μειονότητας για την κατάργηση της ΕΠΑΘ και για την αναβάθμιση του επιπέδου των δασκάλων των μειονοτικών σχολείων. Όταν η κοινωνία εκφράζει αυτό το αίτημα, η πολιτεία πρέπει να ακούσει αυτό το αίτημα, να το ανοίξει και να δει πώς αυτό θα επιτευχθεί. Για αυτούς τους λόγους, θεωρούμε υποχρέωσή μας να δούμε αυτές τις αλλαγές, που θα εξασφαλίσουν την ισότιμη εκπαίδευση των δασκάλων όλης της χώρας.

Το σχολείο είναι μια μαθησιακή κοινότητα που όλη μας έχουμε θέση σε αυτήν, αλλά την πρώτη θέση έχει ο μαθητής, όπως

Περισσότερες φωτογραφίες
από την Ημερίδα
για το μέλλον της ΕΠΑΘ
στη στήλη φωτορεπορταζ
στον διαδικτυακό τόπο
του «Παρατηρητή»

[www.paratiritis-news .gr](http://www.paratiritis-news.gr)

Ημερίδα για το μέλλον της ΕΠΑΘ

ταλαιπωρίες και να εκδιωχθούν. Να θυμίσω ότι μέχρι τότε όλα τα σχολεία μας ονομάζονταν τουρκικά σχολεία. Μετά ονομάστηκαν μουσουλμανικά σχολεία και μετά μειονοτικά σχολεία. Το 1968 που ιδρύθηκε η ΕΠΑΘ, άρχισαν να έρχονται οι απόφοιτοι της χωρίς να υπάρχει συγκατάθεση της σχολικής εφορείας. Στη δεκαετία του 70 και μετά με τη συνταξιοδότηση των παλιών δασκάλων, άρχισε να πέφτει ο αριθμός τους και στις θέσεις τους να λησάνονται απόφοιτοι της ΕΠΑΘ. Οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ δεν έγιναν αποδεκτοί από τις τοπικές κοινωνίες της μειονότητας με αποτέλεσμα σε κάποιες περιπτώσεις να δημιουργούνται εντάσεις που έφθασαν μέχρι το κλείσιμο κάποιων σχολείων για αρκετά χρόνια. Επίσης, θέλω να τονίσω ότι μετά το 2002, δυστυχώς οι αρμοδιότητες της σχολικής εφορείας είναι ελάχιστες και έχουν μόνο συμβολικό χαρακτήρα.

Σκοπός της ΕΠΑΘ δεν ήταν η εκπαίδευση δασκάλων να αντιμετωπίσει τις ανεπάρκειες της μειονοτικής εκπαίδευσης

Η ποιότητα της εκπαίδευσης της ΕΠΑΘ δεν είναι καλή. Με τόσο λίγες ώρες διδασκαλίας της τουρκικής γλώσσας που έχουμε στα σχολεία βλέπουμε ότι και τα λάθη είναι πολλά και οι παραλήψεις περισσότερες. Σαν γονέας από τη μειονότητα που έχω στείλει τα παιδιά μου σε μειονοτικό σχολείο, έχω ζήσει την κατάσταση και εγώ βέβαια. Με την κατάσταση που επικρατεί στη κοινωνία, για την ποιότητα των μειονοτικών σχολείων, πολλοί γονείς αναγκάζονται να στέλνουν τα παιδιά τους σε δημόσια ελληνικά σχολεία που θεωρώ απαράδεκτο. Για αυτό το λόγο θέλω όλοι να καταβάλουμε μια προσπάθεια εδώ, ώστε τουλάχιστον τα εγγόνια μας να έχουν μια καλύτερη τύχη στην εκπαίδευσή τους. Σκοπός της ΕΠΑΘ, όπως βλέπουμε, δεν ήταν η εκπαίδευση δασκάλων για να συμβάλουν στην προαγωγή της μειονοτικής εκπαίδευσης. Σκοπός της ΕΠΑΘ δεν ήταν η πολυήμερη κατάρτιση εκπαιδευτικών που με τη σειρά τους θα γίνονταν οι φορείς της εκπαίδευσης στην αγωγή των παιδιών μας σε μια εκπαιδευτική διαδικασία. Σκοπός της ΕΠΑΘ δεν ήταν η εκπαίδευση δασκάλων να αντιμετωπίσει τις ανεπάρκειες της μειονοτικής εκπαίδευσης. Τέλος, σκοπός της ΕΠΑΘ δεν ήταν η βελτίωση του χαμηλού μορφωτικού επιπέδου της μειονότητας. Έτσι προτείνω την κατάργηση της ΕΠΑΘ και την δημιουργία παιδαγωγικού τμήματος πανεπιστημιακού επιπέδου τετραετούς φοίτησης, σε συνεργασία με τα αντίστοιχα τουρκικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, που να διδάσκει από τουρκόφωνους δασκάλους, και η σχολή να είναι αντίστοιχη και ισότιμη με τις παιδαγωγικές σχολές όλης της χώρας. Πιστεύω πως υπάρχει βούληση από την κυβέρνηση να αλλιάξουν να πράγματα εδώ, αλλά δεν φτάνει μόνο αυτό. Πρέπει και οι παράγοντες της περιοχής να έχουν τη βούληση αυτή είτε πολιτικοί είτε θρησκευτικοί είναι. Εύχομαι, με διάλογο, αυτή η ημερίδα να είναι το πρώτο βήμα στην συμβολή βελτίωσης της μειονοτικής εκπαίδευσης.

Μουσταφά Κατραντζή, Πρόεδρος του Συλλόγου Επιστημόνων της Μειονότητας «Σκοπός ίδρυσης της ΕΠΑΘ ήταν η παρεμπόδιση των δασκάλων που είχαν σπουδάσει στη Τουρκία και είχαν επιστρέψει στη Ελλάδα για να διδάξουν στα μειονοτικά σχολεία»

«Στη συνεδρίαση που κάναμε στις 15 Μαρτίου του 2010 στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης είχατε εκφράσει τη πρόθεσή σας να βρίσκεστε σε συνεχή διάλογο με όλους τους φορείς της μειονότητας. Πιστεύουμε πως τέτοιου είδους επαφές θα συμβάλλουν μόνο θετικά στην μειονοτική εκπαίδευση και στο δικό σας έργο. Θέλω και εγώ να τονίσω ότι η ΕΠΑΘ από τότε που ιδρύθηκε δεν έχει γίνει αποδεκτή από τις κοινωνίες της μειονότητας. Είναι επίσης προφανές πως ο σκοπός ίδρυσής της ήταν η παρεμπόδιση των δασκάλων που είχαν σπουδάσει στη Τουρκία και είχαν επιστρέψει στη Ελλάδα για να διδάξουν στα μειονοτικά σχολεία σύμφωνα με τη ελληνοτουρκική πολιτιστική συμφωνία το 1951.

Για να βελτιώσουμε τη μειονοτική εκπαίδευση στα σχολεία μας, θα ήθελα να σας παρουσιάσω τα αιτήματά μας ως συλλόγου:

- Τα αιτήματά μας πρέπει να εκτιμηθούν όχι βάση του Συντάγματος αλλά στα πλαίσια των δικαιωμάτων μας που απορρέουν από τη Συνθήκη της Λωζάνης
- Η ΕΠΑΘ με την παρούσα κατάστασή της δεν κατάφερε να εκπληρώσει τις προσδοκίες της μειονοτικής εκπαίδευσης. Έτσι υπάρχει η ανάγκη θεσμοθέτησης ενός νέου σύγχρονου εκπαιδευτικού ιδρύματος που θα ανατρέφει εκείνους τους δασκάλους του αύριο τους οποίους θα εμπιστευτούμε. Αυτό το καινούριο ίδρυμα πρέπει να έχει μορφή μειονοτικού εκπαιδευτικού ιδρύματος. Να είναι πανεπιστημιακού επιπέδου, τετραετούς εκπαίδευσης, ιδιωτικό και με αυτόνομο χαρακτήρα όπου θα φοιτούν τα παιδιά της μειονότητας.
- Ακόμα και σήμερα περισσότερα από τα μισά μαθήματα διδάσκονται στη τουρκική γλώσσα. Παρόλο που αυξήθηκαν οι ώρες των μαθημάτων δεν είναι επαρκείς. Προτείνουμε οι ώρες να αυξηθούν και η εκπαίδευσή τους να γίνει ανάλογα στο καινούριο εκπαιδευτικό ίδρυμα και σύμφωνα με τις πολιτιστικές συμφωνίες και πρωτόκολλα εκπαίδευσης μεταξύ Ελλάδας και

Τουρκίας. Επίσης, η διδασκαλία αυτή να γίνει από εκπαιδευτικούς που έχουν μητρική γλώσσα την τουρκική και τα βιβλία που θα χρησιμοποιηθούν στο καινούριο ίδρυμα να προσφερθούν από την Τουρκία

- Το καινούριο ίδρυμα να εκπαιδεύει αποκλειστικά μέλη της μειονότητας.
- Κάθε καλοκαίρι να πραγματοποιούνται σεμινάρια στους φοιτητές του νέου εκπαιδευτικού ιδρύματος, είτε στην Τουρκία είτε στην Ελλάδα από καθηγητές από Τουρκία.
- Η διαμόρφωση των ιδρυμάτων προσοχικής εκπαίδευσης εντός του νέου ιδρύματος τα οποία να ενταχθούν στο μειονοτικό εκπαιδευτικό καθεστώς
- Πιστεύουμε ότι για την ίδρυση του νέου εκπαιδευτικού ιδρύματος, η θράκη αποτελεί το πιο κατάλληλο μέρος
- Το καινούριο ίδρυμα να είναι κατάλληλο, ώστε ακαδημαϊκοί και από την Τουρκία και από την Ελλάδα να μπορούν να διδάσκουν εκεί και μακροπρόθεσμα θα είναι το πιο ωφέλιμο για μας να διδάσκουν εκεί ακαδημαϊκοί που θα προκύψουν μέσα από την ίδια τη μειονότητα
- Η ιδανική επιλογή για το θέμα της ενδοηπειρωτικής εκπαίδευσης των ενεργών διδασκάλων αποφοίτων της ΕΠΑΘ, θα είναι η εν λόγω εκπαίδευση να πραγματοποιείται από τους ίδιους τους συγγραφείς των βιβλίων του τουρκόγλωσσου προγράμματος

Ο λέκτορας στο Τμήμα Παρευξινίων Βασίλης Γραμματικός, ο υπεύθυνος μειονοτικής εκπαίδευσης Νίκος Παπαγεωργίου, ο υφυπουργός στον πρωθυπουργό και κυβερνητικός εκπρόσωπος Κ. Πεταλωτής, ο αντινομάρχης Αχμέτ Δεβετζήογλου, ο Γιώργος Κελεσιός, Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, η υπεύθυνη του προγράμματος Μουσουλμανοπαίδων Κ. Άννα Φραγκουδάκη και η γενική γραμματέας Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης Κ. Θεοδώρα Κόκλα

τους που χρησιμοποιούνται στα σχολεία.

- Πρέπει να καταργηθεί η παράγραφος του άρθρου που δηλώνει ότι κατά την πρόσληψη και διορισμό των μουσουλμανικών δασκάλων στα μειονοτικά σχολεία προτιμούνται οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ. Να εξασφαλισθεί και η πρόσληψη δασκάλων αποφοίτων από αντίστοιχα τουρκικά πανεπιστήμια, ως συμβασιούχων μετά βεβαίως από εξετάσεις επάρκειας.
- Η διάταξη του άρθρου που ορίζει ότι διορίζεται μουσουλμάνος δάσκαλος με απόφαση Νομάρχη μετά από πρόταση του γενικού επιθεωρητή των μειονοτικών σχολείων, να αντικατασταθεί ως ο διορισμός των δασκάλων στα μειονοτικά σχολεία να γίνεται κατόπιν έγκρισης και των μουσουλμανικών επιτροπών».

Γιώργος Καμίνης, Συνήγορος του Πολίτη «Έχει δημιουργηθεί ένα καθεστώς ομηρίας, και των πτυχιούχων της ΕΠΑΘ και κατ' επέκταση των παιδιών της μειονότητας»

Ο κ. Καμίνης, ο Συνήγορος του Πολίτη, αφού ευχαρίστησε όλους τους προσκεκλημένους στην αίθουσα, μεταξύ άλλων ανέφερε: «Συμφωνώ με τη κυρία Δραγώνα ότι το καλό της μειονότητας είναι για το καλό και της περιοχής. Στο βαθμό που συζητάμε για το πώς θα διαμορφώνονται και θα επιλέγονται οι δάσκαλοι της μειονότητας, το πρώτο κριτήριο είναι να έχεις ανθρώπους μορφωμένους.

Δεν επηρέασαν απόφοιτοι της ΕΠΑΘ μέσω ΑΣΕΠ για θέσεις στο δημόσιο, γιατί το πτυχίο της δεν είναι διαβαθμισμένο

Θα σας πω μια ιστορία που αντιμετωπίσαμε στο Συνήγορο του Πολίτη για να βγάλουμε κάποια χρήσιμα συμπεράσματα από αυτό. Το 2007 έγινε μια πανελλήνια προκήρυξη για να καλυφθούν θέσεις στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών. Είχαμε δυο θέσεις, μια στο Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών Σουφλίου και μια στο Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών Κοτύλης. Και στις δυο οι υποψήφιοι ήταν απόφοιτοι της ΕΠΑΘ, αλλά δεν επηρέασαν μετά από τον έλεγχο που έκανε το ΑΣΕΠ, γιατί το πτυχίο της ΕΠΑΘ δεν είναι διαβαθμισμένο πτυχίο. Ενώ μέσα στα χρόνια τα άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα προχώρησαν σε διαβαθμίσεις από 2ετή σε 4ετή και έγιναν πανεπιστημιακά τμήματα, η ΕΠΑΘ και οι απόφοιτοί της έμειναν καθηλωμένοι. Έτσι έχει δημιουργηθεί ένα καθεστώς ομηρίας, και των πτυχιούχων της ΕΠΑΘ και κατ' επέκταση των παιδιών της μειονότητας.

Το μονοπώλιο να διορίζονται οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ στα μειονοτικά σχολεία έμμεση διάκριση

Επίσης το καθεστώς που αναφέρθηκε πριν, ότι η ΕΠΑΘ είχε το μονοπώλιο να διορίζονται οι απόφοιτοί της στα μειονοτικά σχολεία, είχε και την συνέπεια ότι οι απόφοιτοί της δεν μπορούσαν να διαλέξουν κανέναν άλλον επαγγελματικό προσανατολισμό. Με αυτό το μονοπώλιο, δεν είχε και κανένα κίνητρο για να επιδιώξει η μειονότητα και οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ την αναβάθμιση του επιπέδου σπουδών της ΕΠΑΘ. Αυτή η κατάσταση παρέμεινε μέχρι τις μέρες μας έτσι. Για αυτό το λόγο πιστεύω ότι η κατάσταση αυτή είναι δείγμα έμμεσης διάκρισης, που το απαγορεύει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η διάκριση αυτή έχει συνέπειες στα παιδιά και στους γονείς της μειονότητας. Έτσι οι γονείς είτε αναγκάζονται να στείλουν τα παιδιά τους σε δημόσια ελληνικά σχολεία, που έτσι δεν εκπαιδεύονται στη μητρική τους γλώσσα και χάνουν τις αξίες του πολιτισμού τους, είτε αναγκάζονται να παραμείνουν στα μειονοτικά σχολεία με ανοχή του χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης. Έτσι σε αυτήν την ημερίδα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε και να προτείνουμε λύσεις ώστε αυτή η κατάσταση να σταματήσει, να

διατηρηθούν οι πολιτισμικοί δεσμοί, να έχουν θετικές διακρίσεις σε αυτήν την κατεύθυνση, να διαφυλάξει η μειονότητα το δεσμό με τον πολιτισμό, τη γλώσσα και τη θρησκεία της, χωρίς να υψωθούν τείχη προς τις άλλες κοινωνίες».

Αναστάσιος Μολοχίδης, Διευθυντής της ΕΠΑΘ

«Το διδακτικό προσωπικό της ΕΠΑΘ δεν θεωρεί την ΕΠΑΘ ως ξεκομμένο αντικείμενο από την όλη εκπαίδευση στη μειονότητα»

Ο κ. Μολοχίδης στην ομιλία του έκανε παρουσίαση στην μεγάλη οθόνη βίντεο για την ΕΠΑΘ, δείχνοντας την εξέλιξη και την δομή της στα τελευταία χρόνια.

«Για εμάς, εργαζόμενους της ΕΠΑΘ η εξέλιξή της με στατιστικά στοιχεία είναι προκλητική. Από το 1968 μέχρι το 2002 ήταν 2ετής, από τότε έγινε τριετές εκπαιδευτικό ίδρυμα με υπουργική απόφαση. Επίσης, με την υπουργική αυτή απόφαση και στις εξετάσεις εισαγωγής στην ΕΠΑΘ, η εξεταστική επιτροπή αποτελούνταν πια από καθηγητές ειδικοτήτων της ΕΠΑΘ. Αυτές οι δυο εξελίξεις, είχαν τη συνέπεια δυο σημαντικών αλλαγών στο προφίλ των εισαχθέντων μετά από εκείνη τη περίοδο. Πρώτον, στον αριθμό των ενδιαφερομένων, που το 2003-2004 ήταν μόλις 31 για 18 θέσεις, το 2009-2010 έφθασαν στο 128 για 22 θέσεις. Δεύτερον, η ηλικιακή προέλευση, ενώ τα παλιότερα χρόνια ο μεγαλύτερος αριθμός των εισαχθέντων ήταν από ιεροσπουδαστήρια, σήμερα πολύ μικρή μειοψηφία προέρχεται από εκεί. Ενώ το 2003-2004 οι 9 από τους 18 ήταν από τα ιεροσπουδαστήρια, το 2009-2010 ήταν μόνο οι 3 από τους 22, 6 από μειονοτικά λύκεια, 10 από γενικά λύκεια, 2 από τεχνικά λύκεια και μια κοπέλα από λύκειο της Τουρκίας. Επίσης, οι 20 από τους 22 εισαχθέντες στην ΕΠΑΘ φέτος, δεν εγγράφηκαν στα ΑΕΙ ή ΤΕΙ όπου ήταν επιτυχόντες και προτίμησαν να παρακολουθήσουν τις σπουδές στην ΕΠΑΘ.

Τα παλιότερα χρόνια ο μεγαλύτερος αριθμός των εισαχθέντων ήταν από ιεροσπουδαστήρια, σήμερα πολύ μικρή μειοψηφία προέρχεται από εκεί

Φέτος διορίστηκαν οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ του 1999. Στην ακαδημία υπάρχουν συνολικά 225 άτομα πτυχιούχοι. Αλλά με τα μειονοτικά σχολεία κάθε χρόνο να συρρικνώνονται, καταβαθνίζετε

Ημερίδα για το μέλλον της ΕΠΑΘ

ότι ο διορισμός δεν είναι το πλέον αναμενόμενο για έναν νέο της μειονότητας. Μια ακόμα μεγάλη εξέλιξη στην ΕΠΑΘ ήταν η ανανέωση του αναλυτικού προγράμματος της σχολής, τόσο στην εισαγωγή εξειδικευμένων μαθημάτων, όσο και σε επίπεδο ύλης ενός εκάστου μαθήματος. Σήμερα διδάσκονται τέτοια μαθήματα, όπως οργάνωση και διατήρηση σχολικής τάξης, ειδική αγωγή, διδακτικές των μαθηματικών και φυσικών επιστημών, που δεν προβλέπονται από την υπουργική απόφαση που ανέφερα πριν.

Οι διδάσκοντες στην ΕΠΑΘ είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος ή εξειδικευμένων μεταπτυχιακών σπουδών, που χρησιμοποιούνται και από το ευρύτερο δημόσιο, ειδικά για την επιμόρφωση και των δασκάλων των δημοσίων σχολείων.

Το όραμά μας είναι να εισέρχονται οι νέοι της μειονότητας στα ανώτατα ιδρύματα της χώρας, συναγωνιζόμενοι ισάξια τους άλλους υποψήφιους

Στη φωτογραφία ο αντινομάρχης κ. Κατσιμίγας, ο διευθυντής της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Ροδόπης κ. Κωνσταντινίδης

Η ΕΠΑΘ στηρίζεται σε τρεις άξονες:

- Βελτίωση της ελληνικής γλώσσας ώστε οι απόφοιτοί της να αισθανθούν ενταγμένοι στην ευρύτερη ελληνική κοινωνία.
- Βελτίωση της τουρκικής γλώσσας ώστε οι απόφοιτοί της να αισθανθούν επαρκείς ως διδάσκοντες στο τουρκόγλωσσο πρόγραμμα.
- Εμβάθυνση στα γνωστικά αντικείμενα που θα κριθούν να διδάξουν, όπως τα μαθηματικά και φυσικές επιστήμες.

Μακάρι να υπήρχε και 4 έτος στην ΕΠΑΘ ώστε για ένα εξάμηνο οι φοιτητές μας να ασκούσαν στο τουρκόγλωσσο πρόγραμμα στα μειονοτικά σχολεία. Είμαστε έτοιμοι να το αντιμετωπίσουμε και αυτό. Το διδακτικό προσωπικό της ΕΠΑΘ δεν θεωρεί την ΕΠΑΘ ως ξεκομμένο αντικείμενο από την όλη εκπαίδευση στη μειονότητα. Θεωρεί ότι είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της, και θέλει έτσι να αντιμετωπιστεί. Το όραμά μας για το μέλλον της μειονοτικής εκπαίδευσης, είναι να εισέρχονται οι νέοι της μειονότητας στα ανώτατα ιδρύματα της χώρας, συναγωνιζόμενοι ισάξια τους άλλους υποψήφιους.

Νουρεδίν Κιγιτζή, Πρόεδρος Συλλόγου Δασκάλων Αποφοίτων της ΕΠΑΘ του νομού Ξάνθης «Η ΕΠΑΘ έμεινε εκτός των εξελίξεων της ελληνικής νομοθεσίας που αφορούν στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης των δασκάλων της χώρας»

Ο κ. Κιγιτζή ευχαρίστησε τους προσκεκλημένους, τους υπόλοιπους ομιλητές της ημερίδας και άρχισε την ομιλία του λέγοντας: «Το ιδιωτικό και αυτόνομο εκπαιδευτικό σύστημα της μειονότητας έχει εξασφαλισθεί με τη Συνθήκη της Λωζάνης το 1923, με την υπογραφή των δυο χωρών σε αυτήν. Όπως το προβλέπει και η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι μειονότητες έχουν το δικαίωμα να μαθαίνουν τη γλώσσα, τη θρησκεία και τον πολιτισμό τους. Σήμερα οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ εκτελούν τα καθήκοντά τους στα 188 μειονοτικά σχολεία που είναι σε λειτουργία στη Θράκη. Η μείωση των ωρών τουρκικής διδασκαλίας αποτελεί ξεχωριστό θέμα, ωστόσο εδώ βρεθήκαμε να συζητήσουμε και αυτό το θέμα, μαζί με το μέλλον της ΕΠΑΘ». Αφού έκανε αναφορά στην ιστορία της ΕΠΑΘ, ο κύριος Κιγιτζή πρόσθεσε: «Η ΕΠΑΘ έμεινε εκτός των εξελίξεων της ελληνικής νομοθεσίας που αφορούν την αναβάθμιση της εκπαίδευσης των δασκάλων της χώρας, μετά την κατάργηση των παιδαγωγικών ιδρυμάτων και την αντικατάστασή τους με 4ετή πανεπιστημιακά τμήματα. Έτσι οι

απόφοιτοι της ΕΠΑΘ εξακολουθούν να έχουν εκπαιδευτικό επίπεδο κατώτερο των λοιπών εκπαιδευτικών. Η ανισότητα αυτή, έχει επιπτώσεις στην άσκηση των καθηκόντων τους, μειώνει το κύρος των δασκάλων στα μάτια των μαθητών τους και την εμπιστοσύνη των γονέων.

Οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ είναι υποχρεωμένοι να εφαρμόζουν τη διδασκαλία του τουρκόφωνου προγράμματος στα μειονοτικά σχολεία με τα βιβλία που έρχονται από την Τουρκία. Όμως οι εκπαιδευτικοί βιώνουν δυσφορία, επειδή δεν μπορούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους λόγω της ελλιπούς εκπαίδευσης που παρέχεται σε αυτόν τον εκπαιδευτικό θεσμό. Έτσι πιστεύουμε πως οι δάσκαλοι αυτοί πρέπει να εκπαιδεύονται σε ένα κατάλληλο εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε να ανταποκριθούν στις σύγχρονες εκπαιδευτικές απαιτήσεις. Σύμφωνα με τους προστατευτικούς μηχανισμούς των διεθνών μειονοτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα κράτη πρέπει να εφαρμόζουν θετικές διακρίσεις στις μειονότητές τους. Πιστεύουμε ότι οι θετικές διακρίσεις δεν είναι αντίθετες με το Σύνταγμα και τους νόμους. Πρώτη θετική διάκριση είναι το ποσοστό 0,5% του αριθμού των εισαχθέντων στη τριτοβάθμια εκπαίδευση από μουσουλμάνους μαθητές της

ναί ότι οι ώρες των τουρκόγλωσσων μαθημάτων είναι λιγότερες από αυτές που απαιτούνται. Εμείς δεν προτείνουμε ως λύση την κατάργηση της ΕΠΑΘ που δεν μας οδηγεί πουθενά, εμείς προτείνουμε την αναβάθμισή της σε αυτόνομο παιδαγωγικό τμήμα πανεπιστημιακού επιπέδου. Για αυτό το νέο τμήμα τα αιτήματά μας είναι τα εξής:

- Αναβάθμισή της ΕΠΑΘ σε αυτόνομο παιδαγωγικό τμήμα πανεπιστημιακού επιπέδου στο οποίο θα λαμβάνονται κατόπιν αντικειμενικών εξετάσεων φοιτητές μόνο από την μειονότητα.
- Αναβάθμιση του προγράμματος σπουδών της νέας σχολής και να εμπλουτισθεί το διδακτικό προσωπικό της με συνεργασία αναλόγων σχολών από την Τουρκία.
- Να γίνει ενίσχυση του τουρκόγλωσσου προγράμματος της νέας σχολής και τα βιβλία να έρχονται από την Τουρκία όπως συμβαίνει και τώρα στα μειονοτικά σχολεία
- Να γίνει με τελειώς αντικειμενικά κριτήρια η εισαγωγή των φοιτητών στη νέα σχολή
- Να γίνονται σεμινάρια στους δασκάλους σε τακτικά χρονικά διαστήματα από τους τούρκους συγγραφείς των βιβλίων
- Η νέα σχολή αυτή να ενταχθεί στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, στην Ξάνθη ή στην Κομοτηνή ή στην Αλεξανδρούπολη.
- Με ανάλογες ρυθμίσεις τα πτυχία των παλιών αποφοίτων της ΕΠΑΘ να αναβαθμιστούν σε ισάξιο επίπεδο με τα πτυχία της νέας 4ετούς σχολής, όπως είχε γίνει και με τα άλλα παιδαγωγικά τμήματα της χώρας όταν είχαν αληθάξει από 2ετή σε 4ετή.
- Να δημιουργηθεί ένα τμήμα μέσα στη νέα σχολή από την οποία να αποφοιτούν οι νηπιαγωγοί. Έτσι να δημιουργηθούν και τα μειονοτικά νηπιαγωγεία που θα έχουν και τούρκικα και ελληνικά, όπως τα μειονοτικά δημοτικά σχολεία».

Παρασκευή Κουφάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης «Να βρούμε λύσεις και ιδέες για την αναβάθμιση της ΕΠΑΘ»

«Με την εμπειρία που έχω υπηρετώντας σε παιδαγωγικό τμήμα, ξέρω ότι ένας φοιτητής των παιδαγωγικών τμημάτων της χώρας, για να ολοκληρώσει τις σπουδές του παίρνει 50-60 μαθήματα συνολικά από τα οποία τα 2/3 είναι υποχρεωτικές γνώσεις και το 1/3 είναι μαθήματα επιλογής. Έτσι τα παιδαγωγικά τμήματα αυτά έχουν καταφέρει να οργανώσουν και με ίδιες δυνάμεις τις σπουδές των φοιτητών τους. Με τον ίδιο τρόπο βελτιώνουν άρα και το επίπεδο των εκπαιδευτικών που παράγουν. Για την αναβάθμιση της ΕΠΑΘ, μπορούμε να βγάλουμε συμπεράσματα στη συζήτησή μας και από αυτά τα παιδαγωγικά ιδρύματα. Για αυτό το λόγο πρέπει να συζητήσουμε και το τι αυτά προσφέρουν, πώς είναι οργανωμένα τα εκπαιδευτικά τμήματα της χώρας, για να βρούμε λύσεις και ιδέες για την αναβάθμιση της ΕΠΑΘ. Στο τμήμα που υπηρετώ υπάρχουν και μειονοτικοί φοιτητές και το ίδιο το τμήμα δημιούργησε με όλους τους φοιτητές του ένα πάρα πολύ καλό πλαίσιο για την αλληλεπίδραση που είναι αναπόσπαστο στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας».

Γιώργος Τσάκαλος, Καθηγητής υπεύθυνος για το πρόγραμμα σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου «Μετατρέψαμε δυστυχώς το πλεονέκτημα σε μειονέκτημα»

«Το θέμα που συζητάμε εδώ έχει πολλές πολιτικές διαστάσεις και είναι και νομικό. Εγώ δεν ξέρω για τις δυο διαστάσεις. Εγώ θα σας πω για τα παιδαγωγικά θέματα που είναι και η δουλειά μου. Έτσι η ευθύνη μου ως παιδαγωγός είναι χωρίς να σκεφτώ τις δυο διαστάσεις που ανέφερα, να εξασφαλίσω στα παιδιά ένα καλύτερο μέλλον και να είναι πετυχημένα παιδιά. Εγώ προσωπικά δεν μπορώ να ανεχτώ την κατάσταση, ενώ έχουμε την πολυτέλεια δυο πολιτισμών εδώ, αυτό στο πέρασμα των χρόνων το εγκαταλείψαμε. Έτσι εμείς το πλεονέκτημα που έχουν τα παιδιά μας να μοιραστούν δυο πολιτισμούς, το μετατρέψαμε δυστυχώς σε μειονέκτημα».

Ακοούθησαν οι ομιλίες του Αχμέτ Χατζηνοσμά, βουλευτή ΠΑΣΟΚ νομού Ροδόπης, του Κωστή Παπαϊωάννου, Προέδρου της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, του Γιώργου Πεταλωτή, υφυπουργού στον πρωθυπουργό και κυβερνητικού εκπροσώπου και ακολούθησε διάλειμμα. Με την επαναφορά στην αίθουσα οι δημοσιογράφοι Μαρία Αμπατζή και Σαμιά Καραμπουγιούκογλου συντόνισαν το δεύτερο μέρος της ημερίδας στο οποίο επίσης τοποθετήθηκαν εκπρόσωποι της πολιτικής, εκπαιδευτικών φορέων και απλοί πολίτες. Μεταξύ ατών ο πρώην βουλευτής Μουσταφά Μουσταφά, ο κ. Χατζημπαράμ, ο κ. Φαίκογλου, οι κ.κ. Δαπέργουλας και Σακελλίων και πολλοί πολλοί άλλοι.

Ονούρ Μουσταφά Αχμέτ, Τ.Κ.-Β.

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Δεύτερη θετική διάκριση είναι το ποσοστό 0,5% στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ για δημοσίους υπαλλήλους. Αυτά βέβαια δεν αρκούν για τη βελτίωση της μειονοτικής εκπαίδευσης. Πρέπει να γίνουν και ριζικές αλλαγές στο σύστημα διδασκαλίας της μειονοτικής εκπαίδευσης. Εμείς προτείνουμε τα εξής:

- Αναβάθμιση της ΕΠΑΘ με το να γίνει πανεπιστημιακή σχολή 4ετούς φοίτησης με φοιτητές που προέρχονται μόνο από την μειονότητα. Η αναβάθμιση του επιπέδου διδασκαλίας των φοιτητών της νέας σχολής μπορεί να επιτευχθεί με συνεργασία αναλόγων σχολών από την Τουρκία. Η μετάκληση προσωπικού φιλολόγων και θεολόγων που έχουν μητρική γλώσσα την τουρκική πιστεύουμε πως αποτελεί την καλύτερη επιλογή. Αυτό είναι αποδεδειγμένο και επιστημονικά ότι αποδίδει καλύτερα. Αναβάθμιση πρέπει να γίνει και στο ελληνόγλωσσο πρόγραμμα με αντίστοιχες ρυθμίσεις.
- Αναβάθμιση προγράμματος σπουδών για την κάλυψη αναγκών της εκπαίδευσης. Μπορεί αυτό να πραγματοποιηθεί, εφόσον το 50% της ύλης διδάσκει στη ελληνική γλώσσα και το άλλο 50% στην τουρκική. Για αυτό το λόγο οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ πρέπει να ξέρουν πολύ καλά και την ελληνική και την τουρκική γλώσσα, όπως επίσης το είχε τονίσει και η κ. Διαμαντοπούλου στην επίσκεψή της στις 22 Μαΐου στην περιοχή μας.
- Το όραμα της ΕΠΑΘ πρέπει να δημιουργήσει ένα περιβάλλον στο οποίο όλοι οι φοιτητές της, εκτός της αίθουσας διδασκαλίας θα συμμετέχουν και ενεργά σε ποικίλες δραστηριότητες και κοινωνικές εκδηλώσεις.

Μεχμέτ Ντερντιμάν, Πρόεδρος του Συλλόγου Δασκάλων Αποφοίτων της ΕΠΑΘ του νομού Ροδόπης και Έβρου «Προτείνουμε την αναβάθμιση της ΕΠΑΘ σε αυτόνομο παιδαγωγικό τμήμα»

Ο κ. Ντερντιμάν, αφού ανέφερε την ιστορία της ΕΠΑΘ και τις εξελίξεις που είχε μέχρι τις ημέρες μας τόνισε ότι: «Το θέμα της ΕΠΑΘ που συζητάμε σήμερα εδώ θα έπρεπε να είχε λυθεί εδώ και πολλά χρόνια πριν. Μέσα στα χρόνια μπορεί η ΕΠΑΘ να έκανε πολλή πρόοδο στο εσωτερικό της, αλλά αυτά ποτέ δεν ήταν αρκετά για τις απαιτήσεις της μειονοτικής εκπαίδευσης. Βλέπουμε όλοι ότι η σχολή αυτή σήμερα δεν είναι εκσυγχρονισμένη, που όταν το 1987 όλες οι παιδαγωγικές σχολές άληθαξαν και έγιναν 4ετούς πανεπιστημιακού επιπέδου σχολές, η ΕΠΑΘ μόνο εξαίρεθηκε. Επίσης, άλλος λόγος που η ΕΠΑΘ δεν λειτουργεί σωστά εί-

Ημερίδα για το μέλλον της ΕΠΑΘ

Φιλοξενούμε επίσης την ομιλία του βουλευτή Ροδόπης Αχμέτ Χατζηνοσμάν που διατείνεται ότι η ΕΠΑΘ πρέπει σήμερα πλέον να περάσει στην ιστορία της μειονοτικής εκπαίδευσης, αλλά και κείμενο που διανεμήθηκε από την Ανεξάρτητη Εκπαιδευτική Συνεργασία Ροδόπης, ιδιαίτερα παρούσα, στο χώρο της ημερίδας.

Ο κ. Χατζηνοσμάν, αφού συνεχάρη το υπουργείο Παιδείας για τη διοργάνωση της ημερίδας, πραγματοποίησε μια από τις καλύτερες ομιλίες, σε επίπεδο αξιολόγησης της συνεισφοράς της ΕΠΑΘ στη μειονοτική εκπαίδευση, επικεντρώνόμενος σε πολλούς επιμέρους παραμέτρους, πετυχαίνοντας «βάζοντας φωτιά στα ξερά, να μην κάψει και τα κλωρά», να μην αδικήσει δηλαδή εκπαιδευτικούς, που αν και Επαθίτες προσέφεραν πολλά στα παιδιά των μειονοτικών σχολείων, διάκριση

που σαφώς πρέπει να γίνεται. Με αιχμηρό λόγο μίλησε ακόμη για το καπέλωμα που υπέστη η μειονότητα από τη Χούντα με την επιβολή της ίδρυσης της ΕΠΑΘ, την πολιτική ως συντελεστικό παράγοντα καθυστέρησης στην αναβάθμιση της μειονοτικής εκπαίδευσης, και τέλος εξέφρασε την εμπιστοσύνη του στην ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και στη διάθεση να επιλύσει χρόνια ζητήματα όπως αυτό με την ΕΠΑΘ, που πολύ κόσμο ταλαιπώρησε και, κυρίως, τους ίδιους τους πτυχιούχους της, που ξεκινούσαν την καριέρα τους εκ προοιμίου ως υποδέεστεροι εκπαιδευτικοί.

Αχμέτ Χατζηνοσμάν όμως...

Επιμέλεια: Τ.Κ.-Β.

Αχμέτ Χατζηνοσμάν, βουλευτής Ροδόπης

«Το μέλλον της μειονοτικής εκπαίδευσης πρέπει να σχεδιαστεί με διάλογο και με δικαίωμα συμμετοχής της μειονότητας στα κέντρα λήψης αποφάσεων»

□ Πρέπει στις συζητήσεις μας για τα μειονοτικά θέματα να προσθέσουμε και σύγχρονους όρους ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων

Είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος για την ανοικτή συζήτηση διότι έχουμε την δυνατότητα να ανταλλάξουμε απόψεις για ένα θέμα που μας απασχολεί και μας προβληματίζει όλους και δεν είναι άλλο από την Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης. Είναι πολύ σημαντική η παρουσία του Συνηγόρου του Πολίτη, του κ. Καμίνη, του Προέδρου της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, κ. Παπαϊωάννου, και όλων των φορέων που συμμετέχουν στην ημερίδα. Η παρουσία τους δεν είναι μόνο συμβολική, αλλά ουσιαστική. Πρέπει στις συζητήσεις μας για τα μειονοτικά θέματα να προσθέσουμε και σύγχρονους όρους ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων και να αξιοποιήσουμε το διεθνές νομικό πλαίσιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η συμβολή των προαναφερόμενων φορέων θέλω να πιστεύω ότι θα είναι καταλυτική.

□ Η μειονοτική εκπαίδευση πρέπει να απαλλαγεί από κάθε μορφής πολιτικοποίηση

Εκλήθην στη σημερινή ημερίδα να παρέμβω με την ιδιότητα του βουλευτή Ροδόπης. Το πρώτο σημείο στο οποίο θέλω να σταθώ είναι ότι η μειονοτική εκπαίδευση πρέπει να απαλλαγεί από κάθε μορφής πολιτικοποίηση. Είναι γεγονός ότι η μειονοτική εκπαίδευση και σχεδόν όλα τα θέματα που άπτονται της μειονοτικής εκπαίδευσης υπήρξαν πεδίο έντονων πολιτικών ζυμώσεων και διαπραγματεύσεων. Πολλές φορές φτάσαμε σε σημείο να χάνουμε την ουσία της εκπαίδευσης. Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι όλα τα θέματα που πολιτικοποιήθηκαν έντονα, δεν μας οδήγησαν σε κάποια λύση, αλλά αντίθετα μας οδήγησαν σε αντιπαράθεση. Η μειονοτική εκπαίδευση παγιδευμένη πολλές φορές στο πλαίσιο φοβικών συνδρόμων του παρελθόντος δεν μπόρεσε να εκφραστεί και κατέληξε να είναι μία παρεξηγημένη εκπαίδευση.

□ Η μειονοτική εκπαίδευση αποτελεί βασική αιτία για το χαμηλό μορφωτικό δείκτη που καταγράφεται στη Θράκη

Το μεγάλο κεφάλαιο της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης πρέπει να το μελετήσουμε και να το τοποθετήσουμε στο ευρύτερο πλαίσιο της μειονοτικής εκπαίδευσης διότι η Ε.Π.Α.Θ. αποτελεί τμήμα της, και συγχρόνως επηρεάζει και επηρεάζεται από την εκπαίδευση σε πολλά επίπεδα. Υπάρχει αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στην ακαδημία και τα σχολεία της μειονότητας και αυτό δεν πρέπει να το αγνοούμε στις συζητήσεις μας. Είμαι κι εγώ παιδί της ταλαιπώρης μειονοτικής εκπαίδευσης. Μπορεί να μην έχω προσωπικά βιώματα από την ΕΠΑΘ, αλλά υπήρξα μαθητής στο 5^ο μειονοτικό δημοτικό σχολείο Κομοτηνής και στο ιεροσπουδαστήριο Κομοτηνής. Το 5^ο μειονοτικό δημοτικό, γνωστό ως Μάστανλη, στεγάζεται σήμερα στο ίδιο κτίριο με αυτό της δεκαετίας του 60, όταν πήγα κι εγώ ως μαθητής και υπάρχει άμεση ανάγκη για ανέγερση νέου σχολείου. Το δε ιεροσπουδαστήριο, παρά κάποιες αλλαγές που έγιναν κατά καιρούς στο πρόγραμμα, ακόμα και σήμερα παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις στο πρόγραμμα διδασκαλίας με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η ποιότητα

της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Τα παιδιά μου φοίτησαν κι αυτά σε μειονοτικά δημοτικά σχολεία της πόλης. Με αυτά τα παραδείγματα θέλω να πω ότι όπως κάθε μέλος της μειονότητας, έτσι κι εγώ έχω προσωπικά βιώματα και εμπειρίες στο οικογενειακό μου περιβάλλον από την μειονοτική εκπαίδευση. Δυστυχώς τα βιώματα αυτά δεν είναι ιδιαίτερα θετικά και ενθαρρυντικά σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης. Είναι γεγονός ότι η μειονοτική εκπαίδευση αποτελεί βασική αιτία για το χαμηλό μορφωτικό δείκτη που καταγράφεται στην Θράκη, ο χαμηλότερος σε όλη την επικράτεια.

□ Θεωρώ άδικο να καταδικάζουμε και να αφορίζουμε τη μειονοτική εκπαίδευση

Θέλω να θέσω κάποια βασικά ερωτήματα: Ποιος γονιός δεν θέλει την καλύτερη εκπαίδευση για το παιδί του; Ποιος δάσκαλος και ποια δασκάλα δεν θέλουν να είναι υπόδειγμα παιδαγωγού; Θεωρώ δεδομένη την ευαισθησία και την ανησυχία όλων για εκπαιδευτικά θέματα. Προσωπικά δηλώνω υπέρμαχος και ένθερμος υποστηρικτής της μειονοτικής εκπαίδευσης. Αποτελεί βαθιά μου πεποίθηση ότι η μειονοτική εκπαίδευση έχει λόγο ύπαρξης και αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα της μειονότητας. Θεωρώ άδικο να την καταδικάζουμε και να την αφορίζουμε επειδή την αφήσαμε στο έλεος πολιτικών παρεμβάσεων και πιέσεων, στεγανών και προκαταλήψεων τα οποία ουσιαστικά λειτούργησαν επί δεκαετίες εις βάρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και το μοναδικό που κατάφεραν ήταν να αμβλύνουν την ψαλίδα που χωρίζει την μειονοτική από την δημόσια εκπαίδευση στην περιοχή μας. **Αμέσως θέτω ορισμένα ερωτήματα πιο συγκεκριμένα, σχετικά με την ΕΠΑΘ:** Ποια είναι η θέση και ποιος ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει σήμερα η ΕΠΑΘ στον χώρο της εκπαίδευσης; Υπήρξε παρελθόν, υπάρχει παρόν, θα υπάρξει μέλλον για την ΕΠΑΘ; Μπορεί η ΕΠΑΘ να συνεχίσει να υφίσταται με την παρούσα μορφή; Τι πρέπει να γίνει; Ποια είναι η καλύτερη δυνατή λύση; Αυτά και αρκετά ακόμα ερωτήματα μας απασχολούν εδώ κι δεκαετίες σχετικά με την ΕΠΑΘ. Πρόκειται για ένα θέμα το οποίο διαιωνίζεται και κανείς δεν το έχει αγγίξει ουσιαστικά.

□ Η φοίτηση στην ΕΠΑΘ αφήνει το στίγμα της στη μετέπειτα πορεία των εκπαιδευτικών στα μειονοτικά σχολεία

Ήρθε η ώρα για την ανάληψη πρωτοβουλιών και την οριστική επίλυση αυτού του προβλήματος. Είναι γεγονός ότι η εκπαί-

δευση που παρέχεται στην ΕΠΑΘ είναι απαρχαιωμένη, πεπαλαιωμένη, είναι εν ολίγοις μη-εκπαίδευση. Το πιο σημαντικό, δεν εκπληρώνει το στόχο της που είναι να προετοιμάσει και να καταρτίσει κατάλληλα τους δασκάλους που θα στελεχώσουν το τουρκόγλωσσο κομμάτι των μειονοτικών δημοτικών σχολείων. Δεν είναι τυχαίο ότι σε όλη την περιοχή της Θράκης κυκλοφορεί η φήμη ότι οι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ δεν είναι καλά καταρτισμένοι παιδαγωγοί. Εδώ πρέπει να κάνουμε ένα διευκρινιστικό σχόλιο. Τόσο το πέρασμα του χρόνου, όσο και οι συγκυρίες – όπως αυτές διαμορφωνόταν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους- δημιούργησαν πολλές κατηγορίες δασκάλων που υπηρετούν στα μειονοτικά σχολεία. Όταν λέω κατηγορίες δασκάλων αναφέρομαι σε παιδαγωγούς με διαφορετικές σπουδές, διαφορετική κατάρτιση.

Σε τοπικό επίπεδο ακούμε για δασκάλους που είναι καλοί και κακοί παιδαγωγοί, δάσκαλοι πρώτης και δεύτερης κατηγορίας, δάσκαλοι πολλών ταχυτήτων. Είναι γεγονός ότι η εκπαιδευτική ποιότητα της ΕΠΑΘ παρασύρει και προκαλεί αντίστοιχα σχόλια και για τους αποφοίτους της ακαδημίας. Με μία έννοια, η φοίτηση στην ΕΠΑΘ αφήνει το στίγμα της στη μετέπειτα πορεία των εκπαιδευτικών στα μειονοτικά σχολεία. Δεν πρέπει ωστόσο να ξεχνάμε ότι υπήρξαν και υπάρχουν απόφοιτοι της ΕΠΑΘ οι οποίοι με υπερβολικό μόχθο και ατομική προσπάθεια ξεπέρασαν κάθε προσδοκία και είναι εξαιρετικοί παιδαγωγοί. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι οι τελειόφοιτοι της μειονότητας οι οποίοι ενδιαφέρονται να γίνουν εκπαιδευτικοί στο τουρκόγλωσσο μέρος της μειονοτικής εκπαίδευσης δεν πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα και ίση πρόσβαση σε μία ποιοτική και ουσιαστικά ανώτατη εκπαίδευση, όπως όλοι οι υπόλοιποι υποψήφιοι φοιτητές παιδαγωγικών τμημάτων της χώρας μας.

□ Αφήνουμε την ουσία και προσεγγίζουμε την ΕΠΑΘ ως το μοναδικό τρόπο εισόδου μελών της μειονότητας στον δημόσιο τομέα

Θεωρώ ότι η ΕΠΑΘ από το 1969 μέχρι σήμερα, στα 41 συνοδικά χρόνια λειτουργίας της έχει ολοκληρώσει έναν κύκλο. Πρέπει να απαλλαγούμε από λογικές που έκαναν περιζήτητη την ΕΠΑΘ στους αποφοίτους της μειονότητας γιατί έβλεπαν την ακαδημία ως έναν εύκολο τρόπο επαγγελματικής αποκατάστασης. Εκεί φτάσαμε, να αφήνουμε την ουσία και να προσεγγίζουμε την ΕΠΑΘ ως το μοναδικό τρόπο εισόδου κάποιων μελών της μειονότητας στον δημόσιο τομέα. Αυτές οι πολιτικές ανήκουν στο παρελθόν. Ήρθε ο καιρός που η ΕΠΑΘ πρέπει να πάρει τη θέση της στην ιστορία της μειονοτικής εκπαίδευσης και να περάσουμε

Ημερίδα για το μέλλον της ΕΠΑΘ

στη μετα-ΕΠΑΘ εποχή. Και θυπάμαι που το ήλω, αλλή αργήσαμε πολύ. Δεν υπάρχουν πλέον άλλα περιθώρια.

Η Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης πρέπει να απαλλαγεί από το χουντικό της παρελθόν, να καταργηθεί και στη θέση της να ιδρυθεί μία Ανώτατη Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης ή ένα Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Μειονοτικής Εκπαίδευσης -δεν κολλάω στους τίτλους-, το οποίο θα έχει πολύ συγκεκριμένο στόχο και φιλοσοφία που δεν θα είναι άλλο από το να εκπαιδεύσει τους φοιτητές της μειονότητας ούτως ώστε να λάβουν μία ουσιαστικά ανώτατη εκπαίδευση και κατάρτιση και θα τους παρέχει όλα τα απαραίτητα εφόδια και προσόντα για να στελεχώσουν εν συνεχεία το τουρκόγλωσσο μέρος της μειονοτικής εκπαίδευσης. Σε αυτήν την περίπτωση αναφέρομαι σε ένα τμήμα πανεπιστημιακό, τετραετούς φοίτησης που θα έχει τα χαρακτηριστικά όλων των υπολοίπων παιδαγωγικών τμημάτων της χώρας μας, με τη διαφορά ότι το τμήμα αυτό θα ενσωματώσει στο βασικό κορμό του προγράμματος και της φιλοσοφίας του τις ιδιαιτερότητες τόσο των φοιτητών, δίγλωσσοι τελειόφοιτοι μειονοτικών και μη σχολείων, μέλη όλοι της μειονότητας της Θράκης, όσο και τις ιδιαιτερότητες του τουρκόγλωσσου προγράμματος των μειονοτικών σχολείων. Θεωρώ ότι υπάρχει το υπόβαθρο, υπάρχει και το νομικό πλαίσιο πάνω στο οποίο μπορούν να προκύψουν συνεργασίες και να θεμελιωθεί ένα τμήμα σε σωστές και στέρεες βάσεις.

Είναι γεγονός ότι η εκπαιδευτική ποιότητα της ΕΠΑΘ παρασύρει και προκαλεί αντίστοιχα σχόλια και για τους αποφοίτους της ακαδημίας. Με μία έννοια, η φοίτηση στην ΕΠΑΘ αφήνει το στίγμα της στη μετέπειτα πορεία των εκπαιδευτικών στα μειονοτικά σχολεία. Δεν πρέπει ωστόσο να ξεχνάμε ότι υπήρξαν και υπάρχουν απόφοιτοι της ΕΠΑΘ οι οποίοι με υπερβολικό μόχθο και ατομική προσπάθεια ξεπέρασαν κάθε προσδοκία και είναι εξαιρετικοί παιδαγωγοί

□ Ήρθε η ώρα η ΕΠΑΘ να λάβει τη θέση της στην ιστορία της μειονότητας

Παραπάνω ανέφερα ότι ήρθε η ώρα η ΕΠΑΘ να λάβει την θέση της στην ιστορία της μειονότητας. Πολύ φοβάμαι ότι η ιστορία δεν θα δείξει επιείκεια με την ακαδημία. Αυτό ωστόσο πρέπει να λησουργήσει παραδειγματικά για εμάς που ζούμε στο παρόν και σχεδιάζουμε τις μελλοντικές παρεμβάσεις. Βάσει του παραδείγματος της ΕΠΑΘ πρέπει όλοι μαζί συντονισμένα να δουλέψουμε για να αποφύγουμε να βιώσουν οι επόμενες γενιές ένα καχεκτικό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Όπως ανέφερα ήδη, το παρελθόν της ΕΠΑΘ δεν υπήρξε σε καμία περίπτωση λαμπρό. Αντίθετα, η ίδρυση και η λειτουργία της ΕΠΑΘ υπήρξε ανέκαθεν πεδίο συγκρούσεων και διαμάχης σε πολλά επίπεδα. Διαμάχης που δυστυχώς μεταφέρθηκε σε κάποιες περιπτώσεις και στα σχολεία. Το παρελθόν πρέπει να μας διδάσκει, να μας διδάσκει να μην επαναλαμβάνουμε τα ίδια λάθη. Ένα από τα μεγαλύτερα λάθη του παρελθόντος ήταν ότι για την ίδρυση της ΕΠΑΘ δεν ρωτήθηκε ουδέποτε η μειονότητα. Είναι μία πολιτική που αποφασίστηκε και εφαρμόστηκε ερήμην μας. Θα μου πείτε, πώς θα μπορούσε να ρωτηθεί η γνώμη της μειονότητας σε καθεστώς όπως η Χούντα που υπήρχε απόλυτη κατάλυση κάθε δημοκρατικού θεσμού; Σήμερα όμως οι συνθήκες και τα δεδομένα έχουν αλλάξει.

Να κάνω ένα σχόλιο και για το σήμερα, το παρόν. Επί Νέας Δημοκρατίας ακούγαμε ότι η ΕΠΑΘ θα καταργηθεί, ότι πέρι για παράδειγμα δεν θα δεχόταν νέους φοιτητές κλπ. Στην πράξη αποδείχτηκε ότι δεν υπήρχε κανένας απολύτως προγραμματισμός, μόνο λόγια και κενές εξαγγελίες. Ούτε αυτό θέλω. Το μέλλον της μειονοτικής εκπαίδευσης πρέπει να σχεδιαστεί με σεβασμό σε αρχές ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων, με ίσες ευκαιρίες για τους αποφοίτους της μειονότητας, με διάλογο και με δικαίωμα συμμετοχής της μειονότητας στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Θέλω να πιστεύω ότι όλοι όσοι είμαστε σήμερα εδώ θέλουμε το καλύτερο για τα παιδιά της μειονότητας. Κι αυτό σίγουρα θα γίνει αν ανοίξουμε μία νέα σελίδα στην μειονοτική εκπαίδευση. Ας γίνει η σημερινή ημερίδα το έναυσμα για αυτήν την πρωτοβουλία.

Κλείνοντας, θέλω να σας μεταφέρω και μία εικόνα από την Αθήνα, όπου περνάω αρκετό χρόνο λόγω των βουλευτικών μου υποχρεώσεων και καθηκόντων. Από τον Οκτώβριο του 2009 βρίσκομαι σε τακτική επικοινωνία με την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας για διάφορα εκπαιδευτικά θέματα που απασχολούν τη μειονότητα. Θα το διαπιστώσατε κι εσείς ότι μέσα σε αυτούς τους 9 μήνες υπάρχει έντονη κινητικότητα στην περιοχή μας με πολλές συσκέψεις και συνεδριάσεις, κάτι πρωτοφανές και για την περιοχή, αλλή και για τη μειονότητα. Θεωρώ δεδομένη την θετική πολιτική βούληση της ηγεσίας του Υπουργείου για την επίλυση των προβλημάτων της μειονοτικής εκπαίδευσης. Σε αυτήν την προσπάθεια η συμβολή του καθενός είναι ιδιαίτερα σημαντική. Εγώ προσωπικά έχω ιεραρχήσει το θέμα της μειονοτικής εκπαίδευσης στην κορυφή της πολιτικής μου ατζέντας και θα αγωνιστώ για το καλύτερο δυνατό.

Ανεξάρτητη Εκπαιδευτική Συνεργασία Ν. Ροδόης

Άλλο παιδομάζωμα, άλλο εκπαίδευση!

Καταγγέλλουμε με τον κατηγορηματικότερο τρόπο την σημερινή ψευδοεκπαιδευτική ημερίδα που διυλίζει τον τουρκόφωνο κώνωπα και καταπίνει την κάμηλο της μειονοτικής απαιδευσίας. Ως Έλληνες εκπαιδευτικοί νιώθουμε ντροπή για την τακτική αυτή του Υπουργείου (μη εθνικής) Παιδείας, το οποίο έρχεται να πολιτικοποιήσει και να μεταθέσει ένα ζήτημα της ευθύνης της ελληνικής Πολιτείας, σε διακύβευμα ισορροπιών με "εκπροσώπους" που οι προτεραιότητές τους βρίσκονται σε άλλους χώρους - ίσως και σε άλλες ...χώρες.

Η ίδρυση και λειτουργία της Ε.Π.Α.Θ. δεν μπορεί να θεωρείται έξω από το όλο πλαίσιο της μειονοτικής Εκπαίδευσης. Η Χούντα που υπέγραψε τα Μορφωτικά Πρωτόκολλα του 1968, και τα οποία εξακολουθούν να διέπουν κάθε λεπτομέρεια στα μειονοτικά σχολεία, ίδρυσε και την Παιδαγωγική Ακαδημία που θα στελεχώνε τα σχολεία αυτά. Αν λοιπόν έχουμε κάτι το αντιδημοκρατικό να καταλογίσουμε στην ΕΠΑΘ, πόσα μάλλον δικαιούμαστε να πούμε για το σύνολο της μειονοτικής εκπαίδευσης, της οποίας μάλιστα τα τραγικά αποτελέσματα είναι ορατά σε κάθε εκπαιδευτικό που έρχεται σε επαφή με το θέμα.

Άλλωστε δεν χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να αντιληφθεί τη λογική της λειτουργίας των μειονοτικών σχολείων. Είναι σχολεία της λογικής του γκέττο, έτσι όπως φαινόταν ίσως λογικό στα 1923, όταν υπεγράφη η Συνθήκη της Λωζάνης, κι όταν η οθωμανική λογική των μιλέτ ήταν ακόμη νωπή. Το γκέττο βεβαίως σήμερα υπάρχει, δεν το δημιουργεί

η εκπαίδευση, αλλή υποτίθεται ότι αυτή καλείται να το σπάσει. Ρωτάμε κάθε υπεύθυνο, σε ποιαν άλλη χώρα διδάσκονται τα μισά μαθήματα σε διαφορετική γλώσσα από την επίσημη; Πού είναι η ρητή δέσμευση της Ελλάδος για διδασκαλία της μητρικής γλώσσας στους Πομάκους και στους Ρομά; Καθώς ξεκινάει μία ακόμη φάση του χρυσοπληρωμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων (ΠΕΜ) της ομάδας Φραγκουδάκη - Δραγώνα, πρέπει επιτέλους να ειπωθεί ξεκάθαρα ότι ήταν σχεδόν μηδενικού αποτελέσματος. Ότι όπως και είκοσι χρόνια πριν, έτσι και σήμερα τα παιδιά πάνε στο δημόσιο γυμνάσιο από το μειονοτικό σχολείο, γνωρίζοντας ελάχιστα ελληνικά έως και καθόλου (για γνώσεις δεν το συζητάμε καν!). Η δε μεταστροφή των παιδιών αυτών στην δημόσια παιδεία, που παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα του ΠΕΜ, είναι αποτέλεσμα αποκλειστικά και μόνο της ποσόσωσης (δηλ. της εισαγωγής με το ζόρι) στα ελληνικά ΑΕΙ. Καταγγέλλουμε όλοσούτος εγείρουσ θέμα Ε.Π.Α.Θ., δίνοντας παράλληλα "γραμμή" στον μουσουλμανικό πληθυσμό για τη μειονοτική εκπαίδευση, για ξεδιάντροπη υποκρισία και για εξωεκπαιδευτική στόχευση που αδιαφορεί για την προσαρμογή των μουσουλμανοπαίδων στην ελληνική κοινωνία. Δεν μπορεί κανείς να ζει αυτήν την κατάσταση της τραγικής αμορφωσίας και να εστιάζει στο ποιος ελέγχει την παραγωγή των εκπαιδευτικών της και ποιος θα τους στείλει για ...σεμινάρια στην Τουρκία!

Κατάργηση της ΕΠΑΘ, μαζί και των μειονοτικών σχολείων, με καταγγελία των διμερών συμφωνιών ΤΩΡΑ!

□ ΣΧΟΛΙΟ □

Το «θαύμα» της διαβούλευσης!!!

• Με αφορμή την ημερίδα για το μέλλον της ΕΠΑΘ

Τελικά σπουδαίο γεγονός η διαβούλευση και γεγονός, που απαιτεί και κότσια απ' αυτόν που έχει το θάρρος να τη διοργανώσει αλλή και να τη λάβει υπ' όψιν του. Έτσι στην τελευταία ανοικτή διαβούλευση που είχαμε την τύχη να παρακολουθήσουμε κι αφορούσε στην ΕΠΑΘ, μεγάλο κέρδος για μας ήταν το ίδιο το γεγονός της διαβούλευσης, γιατί σου παρουσιάζει ανοικτά και χωρίς ψιμίθια, ρίχνοντάς σου στο πρόσωπο, την πολλή μεγάλη ποικιλία απόψεων που έχει αντικαταστήσει τα οριακά κοινωνικά στερεότυπα της δεκαετίας του εξήντα, τότε που υπήρχαν απάργαρποι και σταθεροί κοινωνικοί κανόνες για το καλό, το κακό, την παρέκκλιση.

Ζώντας τη διαβούλευση για την ΕΠΑΘ, στο «παιδαγωγικότατο» δεύτερο μέρος, ένα από τα πιο σημαντικά διδάγματα που προέκυψε για μας από τους έντονους ρεκτικούς διαξιφισμούς, είναι πόσο πολύ «έλληνες» και πόσο πολύ «τούρκοι» κατοικούν στη Θράκη!!! Τόσο πολύ που σε θεωρητικό επίπεδο σχημάτιζες την εντύπωση ότι οι πραγματικά καλύτεροι έλληνες και οι πραγματικά καλύτεροι τούρκοι, από όλον τον κόσμο, ζουν και βασιλεύουν στα μέρη μας!

Σήμερα που οι αλήθειες είναι σχεδόν ατομικές, έχει έτσι πολύ μεγάλη σημασία να ακούεις τις αλήθειες των άλλων, ευκαιρία που μας την πρόσφερε η ημερίδα. Οι αλήθειες που ακούσαμε σ' αυτή - και ήταν οι αναμενόμενες, αφού η περιοχή μας κινείται ακόμη στον αστερισμό της αρχαιοθρησίας των αυτονότων ρόλων, - μπορούν να ταξινομηθούν, για να αναδείξουν και το ουσιαστικό πρόβλημα της περιοχής, στους ελληνόπληκτους, στους τουρκόπληκτους και στους ενδιάμεσους, οι οποίοι, σ' αυτές τις περιπτώσεις και όταν οι μεν και οι δε βγάζουν τα κουμπούρια τους, γίνονται αόρατοι. Τόσοι πόλεμοι εξάλλου στην ατζέντα της ιστορίας του κόσμου, αν δεν υπήρχαν οι θερμάιοι των εθνών πώς θα είχαν καταφέρει να γίνουν!!! Ζώντας λοιπόν τη διαβούλευση για την ΕΠΑΘ, όχι στο πρώτο της μέρος, το ευρηπέςτατο και λογικό που κατέθεσε προβληματισμούς, στοιχεία, επιστημονικές απόψεις και εμπειρίες, αλλή στο «παιδαγωγικότατο» δεύτερο, ένα από τα πιο σημαντικά διδάγματα που προέκυψε για μας από τους έντονους ρεκτικούς διαξιφισμούς, είναι πόσο πολύ «έ-

λληνες» και πόσο πολύ «τούρκοι» κατοικούν στη Θράκη!!! Τόσο πολύ που σε θεωρητικό επίπεδο σχημάτιζες την εντύπωση ότι οι πραγματικά καλύτεροι έλληνες και οι πραγματικά καλύτεροι τούρκοι, από όλον τον κόσμο, ζουν και βασιλεύουν στα μέρη μας!!! Μεγάλη αυτό επιτυχία μας!!!

Ένα δεύτερο σημαντικό στοιχείο της διαβούλευσης ήταν ο «πόνος» και το ενδιαφέρον όλων των συμμετεχόντων για την εκπαίδευση των παιδιών της μειονότητας, «πόνος» και ενδιαφέρον που εξεδήλωνε μεν φανερά την επιθυμία να αρθεί της πολιτικής και να αφήσει πίσω της την πολιτική, - γιατί όπως και να το κάνουν η εκπαίδευση είναι δικαίωμα ανθρώπινο, ποθητό αγαθό για όλους, - κανείς όμως από τους «υψηλούς» συμμετέχοντες δεν άφησε απ' έξω την πολιτική, και δη αυτή που χρόνια βαφτίζουμε μειονοτική πολιτική και διπλωματία, και όλοι ο καθένας από το μετερίζι του φρόντισε να την υπηρέτησει. Οι κανόνες έτσι που ετέθησαν και τα πλαίσια από φορείς μη εκπαιδευτικούς και πρόσωπα που δεν έχουν σχέση με την εκπαίδευση για το τι πρέπει να λάβει υπ' όψιν του το νέο μόρφωμα που θα αντικαταστήσει την «αμαρτωλή» ΕΠΑΘ είναι εξαιρετικά ενδιαφέροντες, μια και δείχνουν ανοικτά το τι και το πώς του καθενός συμμετέχοντος στη διαβούλευση.

Τρίτο σημαντικό ήταν το ποιοι πάλη μίλησαν παραδίδοντας την εικόνα ενός κοινωνικού μωσαϊκού της Θράκης, προϊστορικού ηλικιακά πλέον, που πηγαίνει και φέρνει ρόλους κι εαυτούς, εδώ και μια σχεδόν τριακονταετία, μεταξύ αυτών δε και η γράφουσα. Αλήθεια στην κοινωνία μας, σύνολη την κοινωνία μας νέοι άνθρωποι δεν προκύπτουν ή δεν τους αφήνουμε να προκύψουν, κρατώντας υποταγμένη παγίως και τη θράκη στις αησιδές του παρελθόντος της;

Το τέταρτο ήταν ότι πραγματικά κάθε τέτοια διαβούλευση με τα «πάνω», στρατευμένα στις αλήθειες τους, στρώματα, όντως θέλει κότσια να βγει πέρα, ειδικά σε πολυφραγμένες σε «φέουδα» κοινωνίες όπως η δική μας, κι όντως είναι πρωίδες οι κ.κ. Φραγκουδάκη και Δραγώνα που κατάφεραν να υλοποιήσουν χρόνια μετά κάτι άλλο, διαφορετικό στα «δεινοσαυρικά» εκπαιδευτικά πεπραγμένα της περιοχής μας, όπως το πρόγραμμα εκπαίδευσης μουσουλμανοπαίδων. Ίσως, γιατί και πολύ, και συνειδητά, αγαπούν εκείνον τον άνθρωπο της καθημερινότητας, που δεν εμφανίζεται πουθενά, που πατρίδα του είναι η γη του και η ζωή του ορίζεται από πρωτογενείς κλημούς. Κλημούς όπως να έχω δουλειά για να φάει σήμερα το παιδί μου και λεφτά για να πάει στο σχολείο, να μάθει γράμματα και να σπουδάσει.